

**Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка**

Кафедра права, філософії та політології

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ»

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 052 Політологія

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – **денна**/заочна

Форма підсумкового контролю – залік

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Історія філософської думки» для студентів за напрямом підготовки: 05 Соціальні та поведінкові науки. Спеціальність політологія.

Розробник програми: доктор філософських наук , проф. Чорний О.О.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол №1 від 27 серпня 2024 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія філософської думки» є обов'язковою дисципліною гуманітарного спрямування, що викладається для студентів спеціальності 052 Політологія, які здобувають освітній рівень бакалавра.

Студенти отримують ґрунтовні знання про розвиток світової та вітчизняної філософської думки. Оволодівають філософським способом мислення. Знайомляться з першоджерелами та основними філософськими принципами наукового мислення. Дисципліна «Історія філософської думки» дозволяє набути студентам додаткових фахових компетентностей при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

Метою викладання навчальної дисципліни є: ознайомити студентів з основними етапами розвитку філософської думки з часу появи філософського світогляду в історії давніх культур до сучасної філософії, з характерними ознаками та специфікою кожного історичного періоду в історії світової філософської думки, з найвидатнішими мислителями та їх філософськими системами і їх особистим вкладом у розвиток світової культури, сформуванню цілісної картини розвитку філософії як науки та форми суспільної свідомості.

Навчальна дисципліна складається з 2-х змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. **Історія давньої філософії.**

Змістовний модуль 2. **Історія європейської філософії.**

Найменування показників	Обсяг навчальної дисципліни (денна форма)	Обсяг навчальної дисципліни (заочна форма)
Статус навчальної дисципліни: нормативна	Загальна кількість годин: 90	Загальна кількість годин: 90
Рік підготовки: I Семестри: 2	Шифр та назва спеціальності 052 - <i>Політологія</i> Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 14 год. Практичні: 14 год. Самостійна робота: 62 год.	Шифр та назва спеціальності 052 - <i>Політологія</i> Лекції (<i>теоретична підготовка</i>): 10 год. Практичні: 2 Самостійна робота: 78 год.
Кількість кредитів ECTS: 3	Вид контролю: ЗАЛК	Вид контролю: екзамен

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є: ознайомити студентів з основними етапами розвитку філософської думки з часу появи філософського світогляду в історії давніх культур до сучасної філософії, з характерними ознаками та специфікою кожного історичного періоду в історії світової філософської думки, з найвидатнішими мислителями та їх філософськими системами і їх особистим вкладом у розвиток світової культури, сформуванню цілісної картини розвитку філософії як науки та форми суспільної свідомості.

Основними завданнями вивчення дисципліни

«Історія філософської думки» є:

- ознайомлення з основними завданнями, джерелами та літературою курсу «Історія філософської думки»;
- закріплення та поглиблення світоглядних ідей у студентів здобутих ними в середніх навчальних закладах;
- розвиток навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей філософського мислення;
- поглиблення професійних знань та навичок що до феноменів людської моралі, естетичного, віри;
- формування умінь критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, застосовувати набуті знання для орієнтації в культурному житті;
- виховання національної і громадської свідомості, формування толерантного, неупередженого ставлення до інших народів, утвердження ідеалів філософського гуманізму у майбутніх фахівців.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет, об'єкт, функції історії філософської думки, базовий категоріальний апарат;
- специфіку історико-філософського осягнення дійсності;
- сутність та природу історико-філософського буття людини;
- основні напрями історії філософської думки;
- основні проблемні питання історії філософської думки;
- проблематику сучасної історії філософії;
- місце української історії філософської думки в європейському та світовому контексті.

вміти:

- застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем сьогодення, суспільства, права, суспільного буття людини;
- свідомо використовувати здобуті знання та філософські методи на практиці при вирішенні конкретних завдань;
- працювати з філософськими джерелами та літературою;
- здійснювати пошук найсучаснішої інформації з предмету, в тому числі в Інтернеті, та вміти її обробляти;
- застосовувати отримані знання для осмислення соціально-культурних явищ і процесів, а також для вирішення тих філософських і соціальних проблем, які пов'язані з власною темою наукових досліджень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «Історія філософської думки» сприятиме формуванню наступних загальних та спеціальних компетентностей:

Шифр згідно	Загальні компетентності
ЗК 01	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 03.	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 05.	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК 06	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.
ЗК 07	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства
спеціальні	
СК 01	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат політичної науки.
СК 02	Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної політичної думки.
СК 03	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК 04	Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії та політичної методології у фаховій діяльності.

Опанування курсом дисципліни «Історія філософської думки» має зробити наступний внесок у досягнення загальних програмних результатів навчання за спеціальністю «Політологія»:

Шифр	Програмний результат
РН 01	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
РН 03	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
РН 04.	Мати навички професійної комунікації.

PH 05	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
PH 07	Розуміти історію філософської думки, закономірності та етапи розвитку предметної сфери історії політології, знати її цінності та досягнення.
PH 09	Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
PH 10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Програма та структура навчальної дисципліни						
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьо	у тому числі				
1	го	л	с	лаб.	нд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Історія давньої філософії.						
Тема 1. Предмет та завдання курсу історія філософської думки.	12	2				10
Тема 2. Історія давньої філософії Сходу (Індія та Китай).	13	2				9
Тема 3. Історія Античної філософії.	13	2				9
Разом за змістовим модулем 1	38	6				28
Змістовий модуль 2. Історія європейської філософії.						
Тема 4. Середньовічна філософія та філософія Відродження.	13	2				9
Тема 5. Історія філософської думки Нового часу.	13	2	4			9
Тема 6. Історія некласичної сучасної філософії.	13	2	6			9
Тема 7. Вітчизняна філософська думка.	13	2	4			11
Разом за змістовим модулем 2	52	8	14			38
Разом	90	14	14			62

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ДАВНЬОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 1. Предмет та завдання курсу історія філософської думки.

Місце філософії в самопізнанні людини. Зміст і значення терміну „філософія”. Філософія і світогляд. Структура світогляду. Історичні типи світогляду та їх

співвідношення з філософією: міфологічний, релігійний, науковий, філософський. Філософія як теоретична основа світогляду.

Предмет філософії. Проблема визначення предмету філософії. Функції філософського знання. Структура філософії.

Тема 2. Історія давньої філософії Сходу (Індія та Китай).

Розвиток історії філософської думки Сходу. Історія філософії Давньої Індії. Історія філософії Давнього Китаю. Філософські школи Індії. Філософські школи Китаю.

Тема 3. Антична філософія.

Періодизація античної культури та специфіка окремих її періодів. Місце філософії в античній культурі. Мистецтво античності.

Передумови розвитку та основні етапи античної філософії. Ранньогрецька натурфілософія та онтологізм античної класики (досократики). Філософсько-антропологічні вчення античної класики і доби еллінізму. Вчення про ідеї, теорія пізнання та концепція ідеальної держави Платона. Метафізика Арістотеля: категоріальний аналіз світу.

Пізньюантична філософія: школи, ідеї, представники. Філософська традиція Стародавнього Риму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ІСТОРІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 4. Середньовічна філософія та філософія Відродження.

Місце релігії в середньовічній культурі. Історичні умови формування та характерні риси філософії середніх віків. Апологетика і патристика. Філософсько-теологічне вчення Аврелія Августина. Схоластика. Філософська система Фоми Аквінського. Реалізм і номіналізм. Християнський раціоналізм та пізньюсередньовічна містика.

Особливості культури Ренесансу. Місце мистецтва в культурі Відродження. Соціокультурні передумови формування філософської думки епохи Відродження. Людина і світ в епохи Ренесансу. Провідні напрямки: гуманістичний антропологізм, неоплатнізм, натурфілософія. Філософські ідеї пізньюго Відродження. Соціальні теорії. Утопії.

ТЕМА 5. Історія філософської думки Нового часу.

Сутність Реформації, її основні діячі. Особливості та основні ідеї філософської думки періоду Реформації. Формування протестантської етики та її вплив на соціальний розвиток.

Філософське обґрунтування нової картини світу. Проблема методу наукового пізнання: емпіризм та раціоналізм. Поняття субстанції XVII – XVIII століть. Проблеми буття, людини і суспільства у філософії Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII століття. Етичні ідеї філософів Нового часу. Стили мистецтва Нового часу.

Трансцендентальна філософія І. Канта. Філософія Й.Фіхте та Ф.Шеллінга. Об'єктивний ідеалізм та діалектика Гегеля. Антропологізм філософії Л.Фейербаха. Значення німецької класичної філософії в історії філософської думки.

ТЕМА 6. Історія неklasичної сучасної філософії.

Перегляд класичної моделі світоузнання. Проблеми методології наукового пізнання у новітній філософії. Зародження позитивізму. Неопозитивізм і його різновиди. Філософія волі А. Шопенгауера і Ф. Ніцше. Філософія науки (О. Конт, Дж. Міль, Авенаріус, Е. Мах). Філософія життя (герменевтика, інтуїтивізм). Марксистська філософія та її російський варіант.

Феноменологічна і екзистенціальна філософія (Гуссерль, Камю, Сартр, Хайдеггер). Психоаналіз. Релігійна філософія ХХ ст. Сучасний стан неотомізму. Аналітична філософія (Дж. Мур, Б. Рассела, Вітгенштейн). Постпозитивізм. Комунікативна філософія. Авангард, модернізм, постмодернізм. Від структуралізму до постмодернізму (структуралізм, М. Фуко, Деріда, Ліотар). Постмодернізм: поняття та основні принципи.

Тема 7. Вітчизняна філософська думка.

Українська міфологія, провідні світоглядні архетипи. Дохристиянські витоки української філософії. Особливості типу української філософської парадигми. Онтологічна та гносеологічна проблематика у киево-руській філософії. Проблема людини, моралі та історії в „книжництві”.

Філософія періоду українського Ренесансу та Бароко. Духовні пошуки І. Вишенського. Філософія Києво-Могилянської академії. Філософська система Г. Сковороди. Вчення Сковороди про людину. Історія розвитку філософської думки в Чернігівському колегіумі.

Українська філософія ХІХ ст. Філософські погляди Т.Шевченка і М.Гоголя. Філософія серця П.Юркевича. Історіософські концепції М.Костомарова і П.Куліша. Філософія реалізму та поступу І.Франка. Соціально-історична філософія М.Драгоманова та М.Грушевського.

Проблеми розвитку української філософії в радянські часи. Філософія українських “шістдесятників”. Видатні українські філософи ХХ ст. Українська філософська думка сучасності. Проблеми людини у філософії ХХ ст. Філософія доби незалежної України. Мислителі української діаспори.

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1-2. Історія Німецької класичної філософії.

Заняття 1.

1. Критична філософія І.Канта.
2. Суб'єктивний ідеалізм І.Фіхте.
3. Об'єктивний ідеалізм Ф.Шеллінга.

Заняття 2.

1. Система ідеалістичної діалектики Г.Гегеля.
2. Філософія Л.Фейєрбаха.
3. Філософія марксизму.

Тема 3. Філософія позитивізму.

1. Засновник позитивізму О. Конт.
2. Філософія махізму і емпіриокритицизму.

3. Філософія конвенціоналізму А. Пуанкаре.

Тема 4. Філософія життя.

1. Філософія Ф. Ніцше.
2. Філософські ідеї З. Фрейда.
3. Філософія А. Бергсона.

Тема 5. Екзистенційна філософія.

1. Засновник екзистенціалізму М. Гайдегер.
2. Філософські ідеї Ж.П.Сартра і А.Камю.
3. філософія К. Ясперса.

Тема 6. Витоки української філософії.

1. Філософія Північного причорномор'я Анахарсіс Скіфський, Біон Борисфеніт, Сфер Боспорський.
2. Філософія часів Київської Русі.

Тема 7. Історія української філософії 16-18 ст.

1. Філософи гуманісти 16 ст. Павло Русин, Станіслав Оріховський Роксолан, Іван Вишенський.
2. Філософія 17 ст. Петро Могила, Лазар Баранович, Йонікій Галятовський.
3. Філософія Григорія Сковороди.

1. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Філософська думка в Києво-Могилянській академії.
2. Чернігівське літературно-філософське коло к.ХVII- поч. ХVIII ст.
3. Філософія Григорія Сковороди.
4. Суспільно-історична філософія ХІХ ст. (Т.Шевченко, М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш, М.Драгоманов).
5. Академічна філософія України ХІХ ст.
6. Філософія серця Памфіла Юркевича.
7. Філософія поступу Івана Франка.
8. Історіософія М.Грушевського.
9. Філософія українських «шестидесятників» та доби незалежної України.
10. Мислителі української діаспори.

Першоджерела:

Галятовський І Ключ розуміння. – К., 1985.

Гизель И Мир с Богом человеку. – К., 1969.

Сковорода Г.С. Наркіс. Потоп зміїний // Сковорода Г.С. Твори у 2-х т. – К.,1994.

Кониський Г Загальна філософія // Твори у 2-х т. – К.,1990.

Куліш П. Хутірська філософія // Хроніка 2000. – 1994.

- Драгоманов М.П. Чудацькі думки про українську національну справу // Драгоманов М.П. Вибране. – К., 1991.
- Костомаров М. Закон Божий (Книга буття українського народу). – К., 1991.
- Юркевич П. Вибране. – К., 1993.
- Грушевській М. Хто такі українці і чого вони хочуть // Федів Ю.О., Мозкова Н.Г. Історія української філософії. – К., 2000.
- Протопресвітер Василик Зеньковський. Наша епоха // Християнська мисль. – 2006. - № 3. – С.154-177.
- Франко І. Що таке поступ? // Франко І Зібр. Тв. У 50-ти Т. – Т. 45.
- Чижевській Д. Нариси з історії філософії на Україні. = К., 1992.
- Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. – К., 1991.
- Донців В. Націоналізм // Історія української філософії. Хрестоматія. – К., 1993.
- Хвильовий М. Памфлети // Хвильовий М. Твори у 2-х т. – К., 1991.

6. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

Рівень теоретичної підготовки студента визначається під час його усної відповіді на теоретичні питання на практичних заняттях і під час складання заліку та оцінюється за наступними критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота та змістовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

Студент може отримати **5 – 6 балів** («відмінно»), якщо його відповідь повністю відповідає змісту питання семінарського заняття, усі основні проблеми визначені чітко, розкриті повністю та ґрунтовно; студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питань, на які відповідає, та може викласти свою точку зору з проблеми, що обговорюється; студент досить вільно й коректно користується соціологічною термінологією. Самостійна робота виконана у повному обсязі.

Студент може отримати **4 бали** («добре»), якщо його відповідь в основному відповідає змісту питання семінарського заняття, не всі основні проблеми визначені чітко і не повно розкриті; студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення, та відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо низки проблем; студент в основному правильно користується соціологічною термінологією, невелика кількість помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного. Самостійна робота виконана з незначними неточностями.

Студент може отримати **2 – 3 бали** («задовільно»), якщо його відповідь лише частково відповідає змісту питання, основні проблеми визначені нечітко, розкриті лише частково і без належної глибини; студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення, та не має своєї точки зору щодо більшості проблем; студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що

ускладнює розуміння змісту викладеного. Самостійна робота виконана фрагментарно, із значними зауваженнями.

Студент може отримати **1 бал** («незадовільно»), якщо його відповідь не відповідає змісту питання, основні проблеми не визначені і не розкриті; доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні; студент майже не користується соціологічною термінологією. Самостійна робота не виконана, або виконана неправильно.

Рівень володіння професійно-методичними вміння визначається під час виконання студентом практичного завдання, при виконанні завдань самостійної роботи, під час складання екзамену та оцінюється за наступними критеріями:

- точність та повнота виконання практичного завдання;
- обґрунтованість аналізу конкретної теми з точки зору її відповідності принципам навчання, вимогам поетапного формування навичок і вмінь.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями і підготовленим соціологічним інструментарієм;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримувати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)).

У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу. Загально-педагогічні (словесні, наочні, практичні) та інтерактивні методи навчання. Лекції. Практичні заняття. Консультації. Робота в системі Zoom. Самостійна та індивідуальна робота, підготовка презентацій, індивідуальних творчих завдань. Робота з ілюстраційним матеріалом. Відвідування виставок, музеїв, концертів, театральних вистав.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	8	4	до 32
Індивідуальне завдання (презентації)	2	4	до 8
Підготовка рефератів	1	5	до 5
Робота з першоджерелами	5	2	до 10
Самостійна робота:	10	1	до 10
Написання тестових завдань для контролю знань.	1	15	до 10
Усього			до 75
Екзамен:			до 25
Разом:			до 100

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Виникнення філософії, особливості філософського знання.
2. Структура історико-філософського знання та функції.
3. Історія філософії і світогляд.
4. Історія філософії і міфологія.
5. Специфіка східного і західного шляхів історії філософії.
6. Історія філософії Сходу.
7. Основні риси історії античної філософії. Етапи розвитку та її загальні особливості.
8. Розвиток історико-філософських ідей в натурфілософських школах Стародавньої Греції.
9. Проблема взаємовідносин особи та суспільства у історії філософії софістів і Сократа.
10. Формування історико-філософської системи Платона та Аристотеля.
11. Основні положення історії філософії Платона.
12. Історико-філософські погляди Аристотеля.
13. Історія античної філософії доби еллінізму.
14. Феномен історії філософії Середньовіччя.
15. Історія патристики і схоластики (Августин Блаженний, Фома Аквінський).
16. Основні риси історичного світогляду епохи Відродження.
17. Особливості історії філософії Нового часу.
18. Історія філософії раціоналізму та емпіризму (Френсіс Бекон, Рене Декарт, Томас Гоббс, Джон Локк).
19. Історія філософії епохи Просвітництва.
20. Загальні риси історії німецької класичної філософії.
21. Історико-філософські ідеї Фіхте та Шеллінга.
22. І. Кант – творець історії німецької класичної філософії
23. Історико-філософський метод Гегеля.
24. Історія класичної і некласичної філософії.
25. Антропологічний принцип в історії філософії Л.Фейєрбаха.
26. Історія діалектичного матеріалізму К.Маркса і Ф.Енгельса. Матеріалістичне розуміння історії.
27. Історія волюнтаризму у філософії (Артур Шопенгауер, Фрідріх Ніцше)
28. Історія психоаналітичної філософії (Зігмунд Фрейд, Карл Густав Юнг, Еріх Фромм).
29. Історія філософської антропології ХХ-ХХІ ст..
30. Філософія екзистенціалізму.
31. Персоналізм як історико-філософська течія.
32. Історія філософської думки в Києво-Могилянській академії.
33. Історія Чернігівського літературно-філософського кола к.ХVІІ- поч. ХVІІІ ст.
34. Історія філософії Григорія Сковороди.

35. Суспільно-історична філософія ХІХ ст. (Т.Шевченко, М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш, М.Драгоманов).
36. Академічна філософія України ХІХ ст.
37. Філософія серця Памфіла Юркевича.
38. Історія філософії поступу Івана Франка.
39. Історіософія М.Грушевського.
40. Історія філософської думки мислителів української діаспори.
41. Історія філософії моралі

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зміст і методичні матеріали до семінарських занять; завдання для самостійної роботи студентів; завдання для поточного контролю знань (тести); перелік питань для підсумкового контролю знань (екзамен); конспект лекцій.

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія Філософії: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.
2. Горський В.С. Історія української філософії: Курс лекцій. – К., 1996.
3. Лубський, В. І. Релігієзнавство : підруч. для студ. вузів / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. — 2-е вид., доп. — К. : Академвидав, 2008. — 464 с. — (Альма-матер).
4. Малахов В.А. Етика: Курс лекцій: Навч. посібник. – 3-тє вид. – К.: Либідь, 2001. – 384 с.
5. Естетика: Підручник / Л.Т.Левчук, В.І.Панченко, О.І.Оніщенко, Д.Ю.Кучерюк; За заг. ред.. Л.Т.Левчук. – К.: Вища школа, 2005. – 431 с.
6. Філософія : навч. посіб. для студ. і аспір. вузів / за ред. І.Ф. Надольного. — 8-е вид., стер. — К. : Вікар, 2011. — 455 с.

Допоміжна:

7. Філософія: природа, проблематика, класичні розділи : хрестоматія: навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред. Г.І. Волинки. — К. : Каравела, 2010. — 464с.
8. Бойченко, І. В. Філософія : Навч. посібник для дистанц. навч. Ч.ІІ / І. В. Бойченко, М. І. Бойченко. — К. : Ун-т "Україна", 2007. — 197с.
9. Вандишев, В. М. Релігієзнавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. М. Вандишев. — К. : Кондор, 2009. — 240 с.
10. Вандишев, В. М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять : навчальний посібник для студ. ВНЗ / В. М. Вандишев. — К. : Кондор, 2006. — 474с.
11. Воронюк, О. Л. Філософія : підруч. для студ. ВНЗ / О. Л. Воронюк. — 2-е вид., випр. — Київ : Медицина, 2015. — 224 с.

12. Вступ до філософії : кредит.-модул. курс: навч.-метод. посіб. для студ.-заоч. ВНЗ / за ред. Л.М. Нікітіна. — вид. 3-є, доп. та перероб. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 256 с.
13. Губар, О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. М. Губар. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 416 с.
14. Докаш, В. І. Загальне релігієзнавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. І. Докаш. — 2-е вид., доопрац., доп. — Чернівці : Наші книги, 2012. — 784 с.
15. Дубчак Л.М. Естетика: Посіб. для підготов. до іспитів /Л.М.Дубчак, П.С.Прибутько. — К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. — 124 с.
16. Кислий, А. О. Філософія спорту : метод. рек. для студ. спец. "Фіз. виховання" / А. О. Кислий. — Чернігів : ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2012. — 52 с. — 15 грн.
17. Кремень, В. Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. — вид. перероб. — Київ : Грамота, 2010. — 576 с.
18. Кремень, В. Г. Філософія: Логос. Софія. Розум : підручник [для студ. ВНЗ] / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. — К. : Книга, 2007. — 432 с.
19. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття: Навч. посібник. — К.: Либідь, 1997. — 224 с.
20. Лузан, А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. / А. О. Лузан. — Краматорськ : ДДМА, 2010. — 132 с.
21. Малахов В. Етика спілкування: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2006. — 400 с.
22. Малахов В. Уязвимость любви. — К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. — 560 с.
23. Мовчан В.С. Етика: Навч. посібник. — К.: Знання, 2007. — 483 с.
24. Петрушенко, В. Л. Філософія : курс лекцій: навч. посіб. для вузів / В. Л. Петрушенко. — 2-е вид., випр. і доп. — К. : Каравелла, 2002. — 544 с.
25. Подольська, Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : Навч.посібник для студ.вузів / Є. А. Подольська. — Вид. 2-е, перероб., допов. — К. : Центр. навч. літ-ри, Инкос, 2006. — 624с.
26. Причепій, Є. М. Філософія : підруч. для студ. ВНЗ / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. — вид. 3-є, стер. — К. : "АКАДЕМІЯ", 2009. — 592 с. — (Альма-матер).
27. Радевич-Винницький Я Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2006. — 291 с.
28. Релігієзнавство : підруч. для студ. і виклад. ВНЗ / за ред. О.П. Сидоренка. — 2-е вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 470 с. — (Вища освіта ХХІ століття).
29. Самардак М. М. Філософія науки: напрями, теми, концепції : навч. посіб. / М. М. Самардак. — К. : ПАРАПАН, 2011. — 204 с.
30. Соловей Е. Українська філософська лірика: Навч. посібник із спецкурсу. — К.: Юніверс, 1999. — 368 с.
31. Україна: філософський спадок століть // Хроніка 2000. Український культурологічний альманах. - № 37-38, 39-40. — К.: Фонд сприяння розвитку мистецтв, 2000.
32. Філософія : хрестоматія (від витоків до сьогодення) навч. посіб. / за ред. Л.В. Губерського. — 2-е вид., стер. — Київ : Знання, 2012. — 622 с.

33. Філософія спорту : хрестоматія для студ. спец. "Фіз. виховання" / авт. та уклад. А.О. Кислий. — Чернігів : ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2012. — 135 с.
34. Філософія ХХ - ХХІ століть: імена : біограф. словник / уклад. Ю.В. Омельченко. — К. : Фенікс, 2011. — 212 с.
35. Черній, А. М. Релігієзнавство : посіб. / А. М. Черній. — 2-е вид., доп. — К. : Академвидав, 2008. — 400 с. — (Альма-матер).
36. Щерба, С. П. Філософія : підруч. для студентів ВНЗ / С. П. Щерба, О. А. Заглада. — Київ : Кондор, 2015. — 548 с.
37. Царенок А. Естетико-аскетичні традиції Візантії в історії християнської культури. — Чернігів: Десна Поліграф, 2017. — 328 с.
38. Яртись, А. В. Релігієзнавство : навч. посіб. для студ. ВНЗ / А. В. Яртись, А. Ю. Васьків. — 2-е вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 423 с.
39. Яшук Т.І. Філософія історії: курс лекцій. Навчальний посібник. — К.: Либідь, 2004. — 536 с.

Першоджерела:

1. Аристотель. Метафизика // Соч.: В 4-х т. — М., 1972. — Т.1.
2. Бекон Ф. Новый Органон // Соч.: В 2-х т. — М., 1972. — Т.2.
3. Бергсон А. Два источника морали и религии. — М., 1994.
4. Бердяев Н.А. О назначении человека. — М., 1993.
5. Бубер Я и Ты. — М., 1993.
6. Вернадський В.И. Философские мысли натуралиста // Мир философии. В 2-х ч. — М., 1991.
7. Винниченко В. Відродження нації. — К., 1990.
8. Витгенштейн Л. Философские работы в 2 ч. Ч.1. — М., 1994.
9. Гоббс Т. Левіафан // Избр. произведения. В 2-х т. — Т.2. — М., 1964.
10. Гельвеций К. О человеке // Соч. в 2-х т. — Т.2. — М., 1974.
11. Гегель Г.В.Ф. Феноменология Духа // Соч. — Т.4. — М., 1969.
12. Гадамер Г.Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики. — М., 1988.
13. Гольбах П. Системы природы, или о законах мира физического и мира духовного // Избр. филос. произв. В 2-х т. — Т.1. — М., 1963.
14. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. — К., 1991.
15. Декарт Р. Рассуждения о методе // Избр. произв. В 2-х т. — Т.1. — М., 1989.
16. Драгоманов М.І. Літературно-публіцистичні праці. — К., 1970.
17. Камю А. Бунтующий человек. — М., 1990.
18. Кант И. Критика чистого разума // Соч. в 6-ти т. — Т.3. — М., 1996.
19. Лейбниц Г.В. Монадология // Соч. в 4-х т. — Т.1. — М., 1983.
20. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме // Избр. филос. произв. В 2-х т. — Т.1. — М., 1969.
21. Маркс Е. Економічно-філософські рукописи 1844 року // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. — Т.42.
22. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. — К., 1993.
23. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? — М., 1991.
24. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Тв. в 2-х т. — К., 1994.
25. Платон. Государство // Соч. в 3-х т. — Т.3. — Ч.1. — М., 1971.

26. Рассел Б. Человеческое познание. – М., 1987.
27. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре // Антология мировой философии. – Т.2. – М., 1970.
28. Спиноза Б. Этика // Избр. произв. В 2-х т. – Т.2. – М., 1984.
29. Сартр Ж.П. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1989.
30. Сковорода Г. Сад божественных песен. – К., 1973.
31. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
32. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. – К., 1995.
33. Фейербах Л. Сущность христианства // Избр. филос. произв. – Т.2. – М., 1955.
34. Франко І.Я. Мислі о еволюції в історії людськості. Твори. – М., 1956. – Т.19.
35. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М., 1989.
36. Фромм Э. Психоанализ и этика. – М., 1993.
37. Фукуяма Ф. Конец истории? // США. Экономика, политика, идеология. - №5. – М., 1990. – С.39-54.
38. Хайдеггер М. Время и бытие. – К., 1991.
39. Шевченко Т. Щоденники. – К., 1991.
40. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993. – Т.1.
41. Юркевич П. 3 науки про людський дух. Вибране. – К., 1993.
42. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Сайт Національної парламентської бібліотеки України <http://nplu.org>
3. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України <http://www.gntb.gov.ua>
4. <http://ru.wikipedia.org>
5. <http://cyberleninka.ru/article/c/filosofiya>
6. <http://www.bibliotekar.ru/filosofia/index.htm>
7. <http://filosof.historic.ru/>